

СТАНОВИЩЕ

На проф. д.изк. Лозанка Пейчева, Институт за етнология и фолклористика при
БАН (ИЕФЕМ-БАН)

За дисертационния труд на проф. д-р Иванка Влаева, ЮЗУ „Неофит Рилски“,
Факултет по изкуствата, Катедра „Музика“

На тема

„МУЗИКА НА МЮСЮЛМАНИ В БЪЛГАРИЯ В АРХИВНИ ДОКУМЕНТИ: АНАЛИЗИ,
СРАВНЕНИЯ, СИСТЕМАТИЗАЦИЯ“

За придобиване на научната степен „Доктор на изкуствознанието“

Научна област: 8. Изкуства

Професионално направление: 8.3. „Музикално и танцово изкуство“

Научна специалност: „Теория и практика на изпълнителското изкуство“

Проф. д-р Иванка Влаева е утвърден български учен, добре познат и ценен в страната и чужбина.

В своя дисертационен труд, който е обект на настоящото становище, Иванка Влаева изследва музиката на мюсюлманите в България, съхранявана в писмени и звукови архивни документи. Времевата рамка на проучването обхваща 1950-те – 1960-те.

Дисертационният труд е с общ обем от 390 страници и е композиран в увод, седем глави, заключение, библиография, приноси и десет приложения. Структурата на труда е логична във връзка с поставените изследователски задачи – да се представят намерените архивни единици в исторически, регионален, музикалноструктурен и функционален план и да се осъществи „частична реконструкция на живата религиозна и музикалнообредна традиция на мюсюлмани в България в средата на ХХ век“ (183).

В **Увода** се въвеждат обектът и разнообразната проблематика, с чието изследване се занимава Иванка Влаева: архивираното звуково културно наследство, съхранено в Музикалнофолклорния архив на Института за изследване на изкуствата при Българската академия на науките (ИИИЗк–БАН) с фокус върху „турски“ записи (с цялата условност на тази генерализация) в общите колекции от архивния фонд на ИИИЗк–БАН, записани в средата на ХХ век. Основателно е подчертано, че архивните документи са изключително важна отправна точка и ориентир за отминали етапи в музикалното развитие на определени общности и дават възможност за сравнение с по-късно регистрирани музикални явления и процеси.

В **първа глава** убедително са разкрити медийни образи на някои традиционни общности в България и ролята на медиите като комуникационни системи за запазване и развитие на традициите в тези общности.

Във **втора глава** са представени архивни документи за музика на традиционни общности в България (българи, гагаузи, каракачани, евреи). Иванка Влаева добре познава този информационен ресурс, което ѝ позволява да изгради една цялостна подредена картина, в която се полагат факти, свързани с историческото развитие и съдържанието на Музикалнофолклорния архив на ИИИЗк–БАН.

Третата глава определя параметрите на изследвания обект, като проследява солидния фонд от архивирани материали с „турска“ музика.

Четвърта глава прави преглед и анализ на „турските“ записи от 1950-те в Музикалнофолклорния архив на ИИИЗк–БАН, документирани от различни изследователи (Райна Кацарова, Николай Кауфман и др.), работили на терен в Североизточна България, Средна Северна България и Родопите. Особено интересен е опитът за историческа реконструкция на контекста, в който функционират изследваните „турски“ записи.

Пета глава от дисертацията е посветена на архивни турски записи на музика от 1960-те, които са документирани главно по време на събори и на други организирани събития. Тук дисертантката оценява значението на тогавашната културна политика за широко документиране на все още живия музикален фолклор и за запазване на културното разнообразие в България, като акцентира върху „широкия кръгзор и етика на изследователите“ (183). Специално място е отделено за представяне на сценичната реконструкция на различни обредни практики, показани по време на организирани събори, което е съчетано с пунктуален анализ на музиката и на характерните изпълнителски форми, записани от района на Североизточна България.

Шеста глава разглежда архивни материали от 1950-те и 1960-те, обозначени като „турски“, свързани с ритуални практики и обредност на мюсюлманите в България, записвани в Североизточна България, Добруджа и Родопите от Райна Кацарова, Елена Стоин, Николай Кауфман, Петър Льондев. Иванка Влаева привлича за анализ над 100 писмени и звукозаписни архивни материали. Използвайки „обозначенията в бележките на фолклористите“ (135), дисертантката ги преартикулира, като последователно очертава значимите характеристики на документираните обреди и музикални образци, характерни за мюсюлманските общности, и предлага систематизация на записаните практики и музикални материали според техните функции.

В **седма глава** се въвежда нова посока на анализа: изведени са общи характеристики на фолклорната музика от Североизточна България. Следва да се отбележи, че са направени сравнения между анализираните параметри на „турските“ образци и характерни показатели за целия регион на Североизточна България. През призмата на сравненията дисертантката методично осмисля общите и специфични черти за различните общности, населяващи този музикалнофолклорен регион.

ЗаклЮчението обобщава и представя синтезирано основните резултати, изводи и приноси в това разнопланово изследване, базирано на определен масив от автентичен документален материал от 1950-те и 1960-те.

Автосправката за научните приноси на дисертацията обективно отразява постигнатите резултати. Основният принос на дисертационния труд се състои в това, че систематизира, обединява и анализира обемен фактологичен материал, постига

оригинално обобщение на натрупаните документални материали в хранилището на Музикалнофолклорния архив на ИИИЗк–БАН и дава свой прочит и цялостен поглед към проучваното архивно наследство.

Резултатите от дисертационното изследване са засвидетелствани в 16 публикации по темата, представени като част от процедурата – една книга и 15 студии и статии (8 на български и 7 на английски език).

Авторефератът точно отразява съдържанието на дисертационния труд и приносните моменти в него.

Приложената справка за индивидуални наукометрични показатели в общата документация по процедурата показва, че са изпълнени и многократно надхвърлени минималните национални изисквания за придобиване на научната степен „доктор на науките“.

Единствената ми препоръка е една редакторска забележка, която не омаловажава цялостната стойност на дисертацията: на с.54 в бележка 48 под линия е допусната техническа неточност – годината, в която се създава Институтът за фолклор при БАН е 1973 (както е отбелязано в сайта на ИЕФЕМ-БАН), а не 1974. Добре е това да бъде коригирано при публикуване на дисертацията.

В заключение подчертавам, че представеният дисертационен труд на тема „Музика на мюсюлмани в България в архивни документи: анализи, сравнения, систематизация“ е солидно изследване на обширен архивен материал и съдържа сериозни научни приноси, което ми дава основание да гласувам положително за присъждане на научната степен „Доктор на изкуствознанието“ по професионално направление 8.3. „Музикално и танцово изкуство“ на проф. д-р Иванка Влаева.

09.09.2024

Проф. д.изк. Лозанка Пейчева

OPINION

By Prof. Lozanka Peycheva, DSc, Institute of Ethnology and Folklore Studies with
Ethnographic Museum at BAS (IEFSEM – BAS)

Regarding a DSc dissertation by Prof. Ivanka Vlaeva, PhD, SWU „Neofit Rilski“, Faculty
of Arts, Department of Music

On the topic

„MUSIC OF MUSLIMS IN BULGARIA IN ARCHIVAL DOCUMENTS: ANALYSES,
COMPARISONS, SYSTEMATISATION“

for the awarding of the scientific degree “Doctor of Science”

Scientific area: 8. Arts

Professional field: 8.3. Music and dance art

Science major: „Theory and practice of performing art“

Prof. Ivanka Vlaeva, PhD is an established Bulgarian scientist, well-known and valued in the country and abroad.

In his dissertation work, which is the subject of this opinion, Ivanka Vlaeva explores the music of Muslims in Bulgaria, preserved in written and audio archival documents. The time frame of the study covers the 1950s – 1960s.

The dissertation has 390 pages and is composed of an introduction, seven chapters, a conclusion, a bibliography, contributions and ten appendices. The structure of the work is logical in relation to the set research tasks - to present the found archival units in a historical, regional, musical-structural and functional plan and to carry out a "partial reconstruction of the living religious and musical ritual tradition of Muslims in Bulgaria in the middle of the 20th century" (183).

The **Introduction** introduces the object and the various issues Ivanka Vlaeva is researching: the archived sound cultural heritage stored in the Musical Folklore Archive of the Institute of Art Studies at the Bulgarian Academy of Sciences (IAS – BAS) with a focus on "Turkish" recordings (with all the conditionality of this generalization) in the general collections of the archival fund of IAS – BAS, recorded in the middle of the 20th century. It is rightly emphasized that archival documents are an extremely important starting point and reference point for past stages in the musical development of certain communities and enable comparison with later recorded musical phenomena and processes.

In the **first chapter**, media images of some traditional communities in Bulgaria and the role of the media as communication systems for the preservation and development of traditions in these communities are convincingly revealed.

In the **second chapter**, archival documents on music of traditional communities in Bulgaria (Bulgarians, Gagauz, Karakachans, Jews) are presented. Ivanka Vlaeva knows this information resource well, which allows her to build a comprehensive, ordered picture, in which facts related to the historical development and content of the Musical Folklore Archive of the IAS – BAS are laid out.

The **third chapter** defines the parameters of the research object by tracing the solid fund of archived material with "Turkish" music.

The **fourth chapter** provides an overview and analysis of the "Turkish" recordings from the 1950s in the Musical Folklore Archive of IAS – BAS, documented by various researchers (Raina Katsarova, Nikolai Kaufman, etc.) who worked in the field in Northeastern Bulgaria, Central Northern Bulgaria and the Rhodopes. Particularly interesting is the attempt at historical reconstruction of the context in which the studied "Turkish" records functioned.

The **fifth chapter** of the dissertation is devoted to archival Turkish music recordings from the 1960s, which were mainly documented during assemblies (sabori – festivals) and other organized events. Here, the researcher assesses the importance of the cultural policy of the time for the extensive documentation of the still living musical folklore and for the preservation of cultural diversity in Bulgaria, emphasizing the "broad outlook and ethics of the researchers" (183). A special place is devoted to the presentation of the stage reconstruction of various ritual practices shown during organized assemblies, which is combined with a punctual analysis of the music and the characteristic forms of performance recorded from the region of Northeastern Bulgaria.

In the **sixth chapter**, archival materials from the 1950s and 1960s, designated as "Turkish", related to ritual practices and rites of the Muslims in Bulgaria, recorded in Northeastern Bulgaria, Dobrudja and the Rhodope Mountains by Raina Katsarova, Elena Stoin, Nikolai Kaufman, Petar Lyondev are studied. Ivanka Vlaeva has found over 100 written and audio archival materials for analysis. Using "the pointed out in the folklorists' notes" (135), the researcher rearticulates them by consistently delineating the essential features of the documented rites and musical patterns characteristic of Muslim communities, and proposes a systematization of the recorded practices and musical materials according to their functions.

In the **seventh chapter**, a new direction of the analysis is introduced: general characteristics of the folk music from Northeastern Bulgaria are brought out. It should be noted that comparisons were made between the analyzed parameters of the "Turkish" samples and characteristic indicators for the entire region of Northeastern Bulgaria. Through the prism of comparisons, the researcher methodically interprets the common and specific features of the different communities inhabiting this music-folklore region.

The **conclusion** summarizes and presents in a synthesized manner the main results, conclusions and contributions of this multifaceted study, based on a certain array of authentic documentary material from the 1950s and 1960s.

The self-reference for the scientific contributions of the dissertation objectively reflects the achieved results. The main contribution of the dissertation consists in the fact that it systematizes, unites and analyzes voluminous factual material, achieves an original summary of the accumulated documentary materials in the Musical Folklore Archive of the

IAS – BAS and gives its own reading and comprehensive view of the archival heritage being studied.

The results of the dissertation research are evidenced in 16 publications on the topic, presented as part of the procedure – one book and 15 studies and articles (8 in Bulgarian and 7 in English).

The abstract accurately reflects the content of the dissertation work and the contributions there.

The attached reference for individual scientometric indicators in the general documentation of the procedure shows that the minimum national requirements for obtaining the scientific degree "Doctor of Sciences" have been met and repeatedly exceeded.

My only recommendation is an editorial note This note does not downplay the overall value of the dissertation: on page 54 in footnote 48 a technical error was made - the year of establishment of the Institute of Folklore at the BAS is 1973 (as noted on the website of IEFSEM – BAN) and not 1974. It would be good to correct this when the dissertation is published.

In conclusion, I emphasize that the presented dissertation work on the topic "Music of Muslims in Bulgaria in archival documents: analyses, comparisons, systematization" is a solid study of extensive archival material and contains serious scientific contributions, which gives me grounds to vote positively for awarding Prof. Dr. Ivanka Vlaeva the scientific degree "Doctor of Science" in the professional field 8.3. "Music and dance art".

09.09.2024

Prof. Lozanka Peycheva, DSc